

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Екатерина Въткова Тодорова
професионално направление 7.4. Обществено здраве
Нов български университет

върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност
доцент, по професионално направление по 1.2. Педагогика (Логопедия), СУ „Св.
Климент Охридски “
обявен в ДВ, бр. 48/28.06.2022 г.
кандидат гл.ас.д-р Елена Кирилова Бояджиева-Делева

В съответствие с Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България и допълнителните изисквания на СУ „Св. Климент Охридски“ за заемане на академичната длъжност „доцент“, гл. ас. д-р Елена Бояджиева-Делева **изпълнява минималните национални изисквания** към научната и преподавателската дейност в професионално направление: 1.2. Педагогика (Логопедия). Трябва да се отбележи, че д-р Бояджиева-Делева има много повече от необходимия брой точки в определените от закона групи от показатели.

От 2004 г. д-р Елена Бояджиева-Делева е бакалавър по специална педагогика-логопедия. През 2006 г. завършва магистърското си образование по логопедия, а от 2008 г. е и магистър по специална педагогика, МП „Кинезитерапия на лица с невросоматични заболявания“, СУ „Св. Климент Охридски“. През 2015 г. успешно защитава дисертация на тема „Езиково и когнитивно развитие при деца с дизартрия“ като получава образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 1.2. Педагогика, Специална педагогика – Логопедия. В периода от 2004-2009 г. работи като логопед в 28 СОУ „Алеко Константинов“, София. От 2013 г. е собственик и управител на Логопедичен център „ЕЛБО“. През 2009 г. е назначена като асистент в СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по начална и предучилищна педагогика, катедра „Специална педагогика и логопедия“. От 2018 г. до настоящия момент заема академичната длъжност главен асистент във Факултет по науки за образованието и изкуствата, катедра „Логопедия“, СУ.

Преподавателската дейност на д-р Бояджиева-Делева е от 2009 г. като щатен асистент, а от 2018 г. като главен асистент по специална педагогика – логопедия в СУ „Св. Климент Охридски“. Провежда системно обучение на студенти по логопедия (ОКС бакалавър, ОКС магистър) в лекционни курсове и семинарни упражнения в широк диапазон на езиковата и речевата патология: невропсихология, диагностика и терапия на придобити и развитийни езикови нарушения, комуникативни нарушения при краниофациални малформации, придобити дизартрични и дисфагични нарушения, нарушения на плавността на говора, генерализирани разстройства на развитието, методология на научното изследване. Организира и ръководи групи по преддипломна (стажантска) практика по логопедия. Под нейно ръководство и съавторство са

реализирани участия на студенти (ОКС бакалавър, ОКС магистър, ОКС доктор) в национални и международни научни форуми и проекти.

Преподавателската дейност на д-р Елена Бояджиева-Делева се отличава с изключителна активност по отношение на подготовка на курсове и работата със студенти. Тя е един много перспективен преподавател, който има огромен потенциал да подготвя, поддържа и развива преподавателска дейност и да допринесе за въвеждане на нови програми, курсове и методи за обучение.

Като кандидат по конкурса, д-р Елена Бояджиева-Делева представя монография на тема: „Диагностика на говора и нарушенията му в детска възраст“, която съдържа следната научна и научно-приложна информация: (1) етиопатогенезата на говорните нарушения в детска възраст; (2) съпоставителен и критичен анализ на клиничната им картина; (3) интердисциплинарен подход за анализ на типичното говорно развитие - анатоמו-физиологични, неврофизиологични, невролингвистични и психоллингвистични теоретични модели. За пръв път в монография по логопедия на български език се систематизират методите за скрининг и диагностика на говорните нарушения от гледна точка на приликите и разликите в начина на оценка, съдържанието и процедурите, както и психометричните показатели, които трябва да покрият. Като съществен принос и иновация трябва да се отбележи, че монографията на д-р Бояджиева-Делева, за първи път представя в завършен вид стандартизирана авторска батерия: Тест за орални моторни способности (ТОМС). Това е първият по рода си критериално ориентиран авторски диагностичен инструмент на български език, стандартизиран според световните психометрични стандарти. Монографията може да се използва успешно и в теоретичната подготовка на студентите от специалност „Логопедия“ в различни университетски курсове, насочени към логопедичната диагностика при говорни нарушения на развитието и към методологията на научните изследвания.

В научно и практично отношение представената монография напълно покрива изискванията за хабилитационен труд и може да се прилага в подготовката и развитието на специалисти по езикова и говорна патология.

В допълнение към публикационната си активност, д-р Бояджиева-Делева кандидатства по конкурса с още: две монографии; едно учебно помагало; една глава в съавторство от колективна монография на английски език; две студии и 22 научни статии. Седем от публикациите са в реферирани и индексирани научни издания в Scopus, Web of Science и EBSCO, публикувани през последните четири години.

Монографията „Оромоторна логопедична терапия: Теоретични аспекти и практическо приложение“ съчетава теоретичните и практико-приложните аспекти на проблематика, полезна за широк кръг специалисти: логопеди, ортоданти, ерготерапевти и рехабилитатори. Тя е свързана с преподавателската работа на авторката, като е насочена конкретно към оромоторната терапия при краниофациални малформации, дизартрия и дисфагия. Смятам, че монографията може да намери пряко приложение и в практиката на логопедите, работещи с говорна патология при неврологични и структурни увреди на говорния апарат, с нарушения на храненето и гълтането.

Научните приноси на статиите и студиите са в полза на описанието, диагностиката и терапията на говорната и езиковата патология, логопедичното консултиране и превенцията на комуникативните нарушения в ранното детство. Прави много добро впечатление, че в голямата си част публикациите съдържат анализ на получени резултати от собствени емпирични изследвания, включително с големи извадки (повече от 100 изследвани лица).

Според данните от изготвените справки за цитируемост, д-р Елена Бояджиева-Делева представя впечатляваща справка от 30 цитирания, както следва: 17 цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове; 9 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране; едно цитиране или рецензии в нереперирани списания с научно рецензиране.

Представените научни публикации и цитирания отговарят на изискванията на обявения конкурс и представят сериозна заявка за бъдеща научна и изследователска дейност в областта на логопедията, както и за бъдещо силно международно присъствие с публикации и цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.

Проектната дейност на д-р Елена Бояджиева-Делева включва участие в 7 национални и международни научни и образователни проекти. Три от научните публикации са свързани с успешно реализирани два проекта, финансирани целево със средства от държавния бюджет за научни изследвания, на единия от които д-р Делева е ръководител: № 80-10-25/21.03.2021 „Изготвяне на дигитални учебни ресурси и създаване на дидактичен видеофонд към Терапевтичната зала на Факултета по науки за образованието и изкуствата в подкрепа на практическото и електронното обучение на студентите“. Това са факти, които безусловно демонстрират, че д-р Бояджиева-Делева притежава **изключителни умения за работа в екип и участие в цялостния процес на подготовка, реализиране и отчитане на проект, както и в изготвянето и представянето на резултати от проект – презентации, доклади и други публикации.**

От представената информация по конкурса и от лични впечатления от 2009 г. насам, мога уверено да кажа, че д-р Елена Бояджиева-Делева е била изключително активна в административната и обществената дейност в професионалната логопедична общност. Тя е Член на борда на редакторите на списание Педагогика/Education Journal (EDU); съучредител на Сдружение частно практикуващи логопеди (СЧПЛ); до 2021 г. – член на УС на СЧПЛ, а от 2021 г. до момента – редовен член на СЧПЛ; Член на групата за подкрепа към мрежа „Доверени логопеди“ на Сдружение „Асоциация лицеви аномалии – АЛА“; Член на Международна асоциация на специалистите по терапевтично тейпиране МАСТЕРТ; Ръководител на Терапевтичната зала на Факултета по Науки за образованието и изкуствата, СУ „Св. Климент Охридски“. В периода между 2018-2022 година е участвала със секционни доклади и постерни презентации в общо 19 международни и национални научни форуми. Работи усилено за доброто общество и популяризиране на професията логопед, като участва в различни обществени инициативи – радиолекции, ТВ поредици, електронни платформи или подкаст,

научнопопулярни изяви и др. Административната и обществената дейност на д-р Елена Бояджиева-Делева показва един изключително активен, деен, инициативен преподавател, който има умения да вижда в перспектива, да развива и обогатява средата, в която работи.

Заключение: Кандидатът гл. ас. д-р Елена Бояджиева-Делева е практически изследовател с безспорни научни постижения и приноси, изявен университетски преподавател с богат опит (над 10 години), както и с утвърдени административни качества. Цялостната публикационна, изследователска, преподавателска и обществена дейност на д-р Елена Кирилова Бояджиева-Делева е убедителна мотивация за кандидатурата ѝ за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 1.2. Педагогика (Логопедия) в СУ „Св. Климент Охридски“. Като член на Научното жури напълно убедено гласувам ЗА нейния избор.

10.11.2022 г.

Подпис:

доц. д-р Екатерина Годорова